

Uppsala kommun

Yttrande över remiss gällande Uppsala kommuns landsbygdsprogram 2024–2030 (KSN-2023-00494)

Sammanfattning

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) tillstyrker Uppsala kommuns landsbygdsprogram med några kommentarer i handlingsplanen. Överlag behöver klimatanpassning få ett större utrymme i programmet. SLU ser gärna fler former av regional samordning. Försiktighetsprincip bör råda vid exploatering av jordbruksmark.

SLU har sammanställt svaren främst i egenskap som markägare och verksamhetsutförare i kommunen, men bidrar även något med synpunkter utifrån universitetets expertis.

Generella synpunkter

SLU anser att klimatanpassning är ett område som behöver beaktas i landsbygdsprogrammet och i tillhörande handlingsplan.

Specifika synpunkter

Landsbygdsprogram för Uppsala kommun 2024-2030

SLU har inga specifika synpunkter på själva landsbygdsprogrammet.

Handlingsplan 2024-2028 för Landsbygdsprogram för Uppsala kommun

Sidan 6. Utvecklingsområde 3, "Delmål inom utvecklingsområdet"

Text i handlingsplanen:

”Det finns en väl utbyggd och robust digital infrastruktur i hela kommunen, med väl utvecklade digitala tjänster från kommunen.”

SLU:s kommentar:

Kommunen bör tillse att nedmonteringen av 2G- och 3G-nät inte påverkar jord- och skogsbruket negativt. Den digitala infrastrukturen behöver nå hela kommunen, även utanför tätorter och mindre samhällen, då den gröna näringen i hög grad bygger på digitala funktioner för att över huvud taget fungera, även i fält.

Sidan 7. Utvecklingsområde 3, under "Åtgärder" samt under "Indikatorer"

SLU:s kommentar:

Under båda dessa rubriker, "Åtgärder" samt "Indikatorer", förekommer ordet Multihub. SLU föreslår att begreppet Multihub förklaras i texten.

Sidan 8. Utvecklingsområde 4, "Varierat bostadsutbud och hållbar mobilitet"

Text i handlingsplanen:

"Utgångspunkten i *Program för mobilitet och trafik* är att Uppsala kommun år 2050 är en föregångare i arbetet med mobilitet och trafik."

SLU:s kommentar:

SLU tillstyrker att trafiksituationen på landsbygden är en viktig fråga.

Uppsala kommun bör verka för stärkt samordning mellan olika aktörer i lokal- och regionaltrafiken där även ”långpendlande” underlättas. Det gäller både biljettyper och synkronisering av avgångstider mellan exempelvis buss och tåg. SLU ser också ett behov av att utöka kollektivtrafiken mellan Uppsala och Funbo-Lövsta där SLU bedriver undervisning och forskning. I dagsläget är det SLU som tar ansvar för att transportera studenter med buss till och från universitetets utbildningslokal i Lövsta. Antalet studenter som ska undervisas i Funbo-Lövsta ökar nu i snabb takt i och med SLU:s nya masterprogram samt veterinär- och djursjukskötprogram.

Kommunen kan verka för att stödet (ekonomiskt och kompetensmässigt) till samfälligheter med koppling till livsmedelsproduktion ökar, till exempel till enskilda vägar och dikningsföretag. Det gynnar dessutom klimatanpassning och flera miljömål samt näringslivet på landsbygden.

Sidan 9-10. Utvecklingsområde 5, "Hållbara energilösningar för landsbygderna och hållbara lokala livsmedelskedjor"

Text i handlingsplanen:

"Stärkt energi- och livsmedelsförsörjning kan fungera som motor för hållbar landsbygdsutveckling och hållbart resursutnyttjande. Lokala näringar såsom livsmedelsproduktion, -förädling och energi är grunden för en lokal krisberedskap och bidrar även till intressanta mål för till exempel besöksnäringen."

SLU:s kommentar:

Utbildningsmöjligheter i Uppsala kommun inom området jord- och skogsbruk bör säkerställas på såväl grundskole-, gymnasie- och högskolenivå för framtida kompetensförsörjning inom livsmedels- och bioenergiproduktion, till exempel i form av naturbruksgymnasium som kan få större nytta av närheten till SLU och tvärtom.

Text i handlingsplanen:

"Jordbruksmarken är en resurs som har stor betydelse för livsmedelsproduktion, klimatanpassning och biologisk mångfald och är även attraktiv för exploatering av olika slag, inklusive för energiproduktion. Uppsala kommun har en jordbruksmarksutredning som ska vägleda kommunen vid hantering av olika intressen på kommunens landyta."

SLU:s kommentar:

1. Angående exploatering av åkermark:

SLU föreslår att Uppsala kommuns arbete med genomförande av infrastrukturprojekt som tar ny jordbruksmark i anspråk bör präglas av försiktighetsprincipen, där ytterligare exploatering av åkermark ska undvikas.

För att säkerställa långsiktigt brukande av åkermarken i kommunen bör framkomst med moderna jordbruksmaskiner säkerställas och åtkomst och arrondering alltid ha högsta prioritet i planering och vid exploatering.

Kommunens arbete bör präglas av samordning och hantering av uppkommande målkonflikter mellan klimatmål och övriga hållbarhetsmål, inför och i sin kontakt med berörda markägare, för att bidra till regelförenkling i livsmedelskedjan. Detta gäller till exempel vid större infrastrukturprojekt, som anläggning av spårväg, reservatsbildningar eller liknande.

2. Angående klimatanpassning av jordbruksmarken:

Vattenhantering i odlingslandskapet är den enskilt största kostnadsposten för jordbrukets gröna omställning, där dränering av jordbruksmark är ett eftersatt område. För att öka resiliensen mot extremväder och säkerställa en god avkastning från jorden i framtiden bör kommunen prioritera dränering av jordbruksmark och stärka sin samverkan med andra markägare och dikningsföretag inom kommunen.

Text i handlingsplanen:

Under rubriken "Delmål inom utvecklingsområdet":

"...Uppsala kommun har hållbara lokala livsmedelskedjor för livsmedelsförsörjning, näringsliv på landsbygderna, biologisk mångfald och livsmedelskvalitet."

SLU:s kommentar:

SLU tillstyrker formuleringen om lokala livsmedelskedjor, men vill betona vikten av regionalt perspektiv och samverkan med andra kommuner i regionen för att åstadkomma betydande och bestående förändringar. Exempelvis finns närmaste mejeri i Kallhäll, närmaste kvarn i Strängnäs och majoriteten av spannmål som produceras i kommunen fraktas vidare till förädlingsanläggning eller hamn utanför kommunen.

Övrig kommentar om livsmedelskedjor:

Kommunen kan verka för en enklare och mer effektiv regeltillämpning inom området hållbara lokala livsmedelskedjor. Detta gäller till exempel områden som livsmedels- och miljötillsyn, där en enklare och effektivare kontroll och stödorganisation för företag i livsmedelskedjan kan utvecklas.

Sidan 11. Utvecklingsområde 5, "Hållbara energilösningar för landsbygderna och hållbara lokala livsmedelskedjor", under rubrik "Åtgärder"

Text i handlingsplanen:

"I samarbete med universiteten identifiera möjligheter för lokalt producerad energi/drivmedel i odlingsverksamheter på byggnader i hela kommunens geografi "

SLU:s kommentar:

SLU föreslår att kommunen inte begränsar denna åtgärd till byggnader utan ser över möjligheter att också nyttja omgivande exploaterad mark, till exempel hårdgjorda ytor runt industribyggnader och liknande.

Text i handlingsplanen:

”Utveckla lösningar för insamling av gödsel och slam som kan användas för att producera biogas och därefter återföras till jordbruksmark”

SLU:s kommentar:

SLU föreslår att kommunen inte begränsar detta till gödsel och slam utan arbetar bredare med fler typer av substrat. Exempel på befintlig teknik som kan skalas upp är bioraffinering. Bioraffinering är en teknik som också kan bidra till ökad kolinlagring, förbättrad jordhälsa och biologisk mångfald i odlingslandskapet.

Text i handlingsplanen:

”Öka kommunens kunskap om innovativa lösningar för spillvattenhantering samt tekniskt vatten.”

SLU:s kommentar:

Kommunen bör ha tydliga mål om vattenförsörjning och klimatanpassning (avvattning, bevattning, våtmarker etc.) både i tätorter och i odlingslandskapet.

Beslut om detta yttrande har fattats av rektor Maria Knutson Wedel efter föredragning av handläggare Fabian Engel. Innehållet har huvudsakligen utarbetats av lantbrukschef Victoria Thuillier vid egendomsavdelningen samt även av universitetslektor Mikaela Lindberg vid fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap. I beredningen av ärendet har även samverkanskoordinator Mariette Manktelow deltagit.

Maria Knutson Wedel

Fabian Engel